

СВАБОДА

БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЭТА

30 коп

Сакавік 1991

№ 5

ДЗЕНЬ ВОЛІ ‘91

Мне рэжка слых хлусьня прамоў трактоных,
Мне сълепіць вочы чырвань кумача,
Мне ўсё даўно абрыйца, апрача
Маўклівай непрытомнасці самоты.

І ўсё ж калі б у цішыні дрымотнай
Турыны рог прызыўна загучаў
І на лязе узьнятага мяча
Запалымнелі водсветы паходняў,

Я ўсе сумненыні алгарнуў бы разам,
І стаў пад белы съцяг з чырвоным пасам,
Пад бел-чырвона-белы вольны съцяг...

Чырвоны пас на белым тле Радзімы,
Ты клічаш нас за волі міг адзіны
Узьняцца і загінуць без разваг.

НЕЖАЛЕЗНАЯ БЕЛАРУСЬ

3-я Устаўная Грамата Рады Беларускае Народнае Рэспублікі

Год таму назад народы Беларусі разам з народамі Рasei скінулі ярмо расейскага царызму, які найцяжэй прыціснou быў Беларусь; ня пытаючыся народу, ён кінуў наш край у пажар вайны, якая чыста зруйнавала гарады і вёскі беларускія. Цяпер мы, Рада Беларускай Народнай Рэспублікі, скідаем з роднага краю апошніе ярмо дзяржаўнай залежнасці, якое гвалтам накінулі расейскія цары на наш вольны і незалéжны край. Ад гэтага часу Беларуская Народная Рэспубліка абвішчаецца незалежна і вольна дзяржавай. Самі народы Беларусі ў васобе Устаноўчага Сойму пастановіць аб будучых дзяржаўных звязках Беларусі. На моцы гэтага трацяць сілу ўсе старыя дзяржаўнай звязкі, якія далі магчымасць чужому ўраду падпісаць і за Берасьці, што забівае на съмерць беларускі народ, дзеячы зямлю яго на часткі. На моцы гэтага ўрад Беларускай Народнай Рэспублікі мае ўвайсці ў зносины з зацікаўленымі старанамі, прапануючы ім перагледзець гую часціцу Берасьцейскага трактату, якія датычыць Беларусі, і падпісаць мірную ўмову з усімі ваяваўшымі дзяржавамі. Беларуская Народная Рэспубліка павінна абняць усе землі, дзе жыве і мае лічбенну перавагу беларускі народ, а ласыне: Магілёўчыну, беларускія часці Меншчыны, Гродненшчыны (з Гродніем, Беластокам і інш.), Віленшчыны, Віцебшчыны, Смаленшчыны, Чарнігаўшчыны і сумежных часціяў суседніх губэрній, заселеных беларусамі. Беларуская Народная Рэспубліка зацвярджае ўсе тия права і вольнасці грамадзян і народаў Беларусі, якія абвешчаны Устаўной Граматай ад 9 сакавіка 1918 року. Абвішчаючы аб незалежнасці Беларускай Народнай Рэспублікі, Рада яе пакладае свае надзеі на тое, што ўсе любічыя волю народы дапамогуць беларускаму народу ў поўнай меры зъдзейсніць яго палітычна-дзяржаўныя ідэалы.

Рада Беларускай Народнай Рэспублікі

Дана ў Менску-Беларускім 24 сакавіка 1918 року.

НАКІД СТРАТЭГII

Незалежная Беларусь — многім сёньня яна здаецца адкрытыцём Амэрыкі, новым праектам дзяржаўнасці для недзяржаўнага народу, пачаткам пачаткай... Гэта няслышнае ўяўленне. Няслышны ѹадносіны да незалежнасці Беларусі некаторых сёньняшніх адраджэнцаў, якія ўяўляюць сябе першадзяркавальнікамі, тым самым выцягваючы з-пад ідэі нацыянальнага Адраджэння трывалы гістарычны грунт. 25 сакавіка 1918 году ідэя незалежнасці Беларусі ўпершыню была сформуляваная ў яе сучасным выглядзе. Але гэта толькі форма, акт, які мусіць стаць найвялікшым нацыянальным съятам беларусаў. Што тычыцца зъместу, дык мы мусім не абвішчаць, а пацвярджаць колішнюю беларускую дзяржайнасць. На гэтай зямлі гэтыя люди аднойчы ўжо збудавалі свой утульны дом. Іхні досьвед — трывалы падмурок наших сучасных дзеяў.

Метафара Беларусі ўжо увасобленая ў жыццё. Беларусь жыве то па заходнім, то па ўсходнім часе, пры гэтым свой час не зъмяняючы. Гэта метафара стабільнасці для краіны з моцнай гаспадаркай, самастойнай палітыкай і разывітай культурай. І гэта ж метафара надлому, разрыву, съмерці для краіны з разбуранай гаспадаркай, каланіяльнай адміністрацыяй, заняпадам культуры. Рызыкну дапусыць, што Беларусь ніколі не выберака з гэтай яміны, не пазыбгне съмерці, не звязаўшы параваныя ніткі ўласнага натуральнага гістарычнага развіцця. Зараз, у часе дакамунізаціі, беларускія адраджэнцы шукаюць для Беларусі натуральных шляху ёнага развіцця ў досьведзе іншых краін, у наборы агульных дэмакратычных формул, а то і ў контрабалансічных разумовых канструкцыях — ад праціўнага. Але ўсё гэта толькі праекты, матэрыялы і спосабы будаўніцтва. Магчымы, пачынаць ўсё ж трэба з ґрунту, з рельефу, з мадэрнізацыі таго будынку, які ўжо стаць на гэтай зямлі не адно стагодзьдзе. Інстытуты і мэханізмы жыццядзейнасці незалежнай Беларускай дзяржавы запачаткованы ў разывітый ў Польскім княстве, у Вялікім княстве Літоўскім, у БНР. Усе гэтыя дзяржаўныя

утварэнны аднаго народа выраслы з адметнага светапогляду гэтага народа, з мэнталітэту, з прыродна-гістарычных умоваў яго існаванья. Адкінць гэты досьвед — значыць, мець справу зь нейкім іншым народам, дакладней, зь негістарычным насельніцтвам пэўнай тэрыторыі. Страна незалежнасці кожным зь беларускіх дзяржаўных утварэнняў — наша найпершы досьвед, без якога мы зноў рызыкуем намарна зъвесці ўсе нашыя адраджэнскія намаганні. Гэтая страта кожны раз мела зусім канкрэтныя прычыны. Многія зь іх — суб'ектыўныя — мы называем сёньня аўкектыўнымі і, фігурана какучы, замест «мы» дазволілі сябе адлупцовати гаворым: «што зробіш, нас прыдущылі мачнейшыя»

Утварэнныя моцных ўзурпійскіх нацыяў, якія сёньня выглядаюць здоровымі і перспектыўнымі, нязыменна праходзіла праз выбар кожным народам адзінай, сваёй рэлігіі і сваімі сталай геапалітычнай арыентациі. Сярод прыкметаў наці, якія мы ведаем са школы, — адзінства мовы, паходжання, тэрыторыі, гаспадаркі, — гэтых — адзінства рэлігіі і геапалітычнай арыентациі — ніяма. Магчымы, яны б і не нагадалі пра сябе сёньня, калі б мы зусім ня скінулі іх з раҳункаў. Праваслаўе і каталіцызм — дэльце рэлігіі беларусаў — ёсць рэлігіі варожы паміж сабой. Тут закладзены той раскол наці, які мейся быць пераадолены ёю яшчэ ў сярэднявеччы, але... Ці ёсць у нас сёньня нейкі стратэгічны праект пераадолення гэтага расколу? Ніяма. Прынамсі, канфесыйныя сваркі, якія ўжо почаліся ў адраджэнскім руху, съведаць не пра набліжэнне да такога агульнага праекту, а пра ўсё больше разыходжанье пазыцыяў. Магчымы, адзінае карыснае для Беларусі выйсце канфесіяй у палітыку было знайдзенае ў Заходній Беларусі міжваеннага часу. Гэта супольная хадэцыя (хрысьціанская дэмакратыя), дзе б у інтарэсах Беларускай дзяржавы дзеілі беларускія святыя ўсіх канфесіяў. У перспектыве, калі беларускі народ вернеца да паўнакроўнага рэлігійнага жыцця, у яго

павінна быць адзінай царква. Каб зразумець важнасць геапалітычнай арыентацыі, трэба адмовіцца ад уяўлення, быццам наш рэгіён Эўропы канчаткова ўфармаваны. Сапраўды, Беларусь зараз зусім не готовая да перагляду межаў, і найлепшае для нас сёньня — адстойваць прынцып іх непарушнасці. Але ўжо заўтра ўсё можа зрушыць зь мэйсіца. Адна толькі Віленшчына ўяўляе зыяе прадмет вострага зацікаўленення СССР (як мажлівасць пакараць Летувіскую Рэспубліку за незалежнасці) і Польшчу (як традыцыйны цэнтр польскай культуры). Бязь Вільні страчвае палову свайго нацыянальна-гістарычнага патэнцыялу маленькая Летуву. Бязь Вільні рызыкне ніколі больш не адрадзіца Беларусь. Уявім, што Москва адпушціць Летуву з Саюзу ў межах, у якіх колісі гэту Летуву ў Саюз анексавала паводле пакта Молатава-Рыбентропа. Польша пакуль маўчицы. Бо калі Москва прагоніць з Вільні летувісаў, тады яна застанецца для Польшчы адзінным канкурэнтам. Москва да Вільні ня мае ніякага этнічнага, гістарычнага, культурнага дачынення. Апроч этнічных, усе права на Вільню ёсць у Польшчы ствараеца зь Віленшчыны і Гродзеншчыны Польская ССР, якая зараз жа патрабуе далучэння да мэтраполіі... Фантастыка? Магчымы, а магчымы, што заўтра ўсё гэта будзе выглядаць нерашчым прагнозам. Бо варта толькі пачацца перагляду межаў... Тады ѹ Нямеччына загаворыць пра сваю мяжу з Польшчай, Украіна (якая зараз поўным ходам украйнізуе беларуское Палесьсе) запатрабуе вярнуць межы "берасьцейскіх дамовы 1918 г. І пайшло, і паехала. Куды нам у гэтыя рысталішчы без сваёй палітыкі й без сваіх палітыкаў! А пакуль не пайшло, Беларусь, акцэнтуючы сваю палітыку на непарушнасці межаў, трэба выйсці з СССР. Трэба было... Яшчэ сёньня гэты Эўрапейскі край праз незалежнасць можа захаваць сваю будучыню ў новай Эўропе. Мог бы...

(Працяг на стар. 3)

З КРОНІКІ ТЫХ ДЗЁН

Віленская беларуская газета ГОМАН дзень за днём асвяціла падзеі ў Менску, дзе 25 сакавіка 1918 г. была абвешчаная незалежнасць Беларусі. Сталася тое, чаго ўсім сэрцам сваім і ўсей душою жадае здаўна съядомы сваіх правоу і сваіх патрэб беларускі народ: у Менску, які за час вайны аблізнуўся ў галоўны цэнтар беларускага нацыянальнага руху, Рада Беларускай Народнай Рэспублікі ў ноч з 24 на 25 сакавіка апавясьціла дзяржаўную незалежнасць Башкавічы. Рада БНР, выбраная Усебеларускім зездам 30 снежня 1917 г., разагнаным бальшавікамі, і дапоўненая членамі Беларускай Вайсковай Рады, земстваў, местаў і нацыянальных меншасцяў, — гэта першае правамочнае краёвае прадстаўніцтва Беларусі, гэта — «прадпарламант» яе, ядыная ўстанова, якая можа прамаўляць ад імя ўсяго краю Беларускага... Цяпер Беларусь разарвала путы, каторымі была звязана звыш 100 гадоў з чужой дзяржавай, і мае права сама — і толькі сама гаварыць за сябе. На пляніарным паседжанні Рады, адкрытым старшынём яе І. Серадом а 5 гадзіне паабедзе 24 сакавіка, фракцыя Беларускай Сацыялістычнай Грамады працавала прыступіц да разгляду праекту незалежнасці Беларускай Народнай Рэспублікі. Хаця проці гэтай працавані ёй была частка радных, якія лічылі яе не-своечасовай, аднак пры галасаванні за неадкладны разгляд працавані выказалася пераважная большасць членоў Рады. Тады прыступілі да нарады аб спрабе незалежнасці, якая трывала да 5 гадзін раніцы 25 сакавіка. Пры назлектрыванай атмасфэры ў запі Рада вялікай перавагай галасу ухваліла гэтую пастанову: «Рада Беларускай Народнай Рэспублікі абвяшчае Рэспубліку незалежнай і выдае стасоўную ўстаўную грамату». Мястовая група, складзеная з прадстаўнікоў небеларускага нацыянальніцтва, падала голас проці пастановы, але засталася

ся ў Радзе. Земцы ў колькасці 9 асоб заявілі аб сваім выхадзе. Ад падачы голасу ўстрымаліся прадстаўнікі злучанай жыдоўскай сацыялістычнай групы і «Поадей Ціон». Приняцце пастановы Рады было спаткана шумным і гарачым прывітаньнем прыступных у залі. І пры першых праменях сонца — гэтага вечнага сымвала жыцця і свабоды — раздаўся моцны дружны кліч: «Няхай жыве незалежная вольная Беларусь!» На гэтым быў зроблены перапынак да 12 гадзін ў дзень 25 сакавіка. Пасля адкрыцца далейшай нарады быў прынятый тэкст устаўной граматы.

*
Рада БНР назначыла скліканье ўстаноўчага сойму Беларусі на 1 сінёкня 1918 г. Падрыхтоўка выбараў даручана камісіі дзеля выпрацоўкі закона аб выбараў ва ўстаноўчы сойм Беларускай Народнай Рэспублікі.

На мэты пастановы Рады БНР з 12 і 14 красавіка ў склад Рады ўвайшлі ўсе члены Менскага Беларускага Прадстаўніцтва: Р. Скірмунт, А. Уласаў, генерал Кандратович,
(Працяг на ст. 4)

Фота: Ул. Карчылкіна

НАКІД СТРАТЕГІІ

(Працяг са стар. 2)

Сутнасць у тым, што трэба рашуча адмовіца ад геапалітычнай арыентацыі на Москву. Гэтая арыентацыя досыць моцная ў беларускім народзе выключна ѹ толькі таму, што наш народ быў доўгія гады пазбяўлены сваіх праўдзівай гісторыі. Ніколі за ўсю шматявокую беларускую гісторыю прамаскоўская арыентацыя не прыносила нам ані каліва прагрэсу, парадку, цывілізацыйніцтва. Ані каліва! Усё было наадварот. У войнах Беларусі з Москвой мы страчвалі часам кожнага другога свайго насельніка. У Москвіцкіх старасходах трэба шукаць галоўныя помнікі ѹ здабыткі беларускай культуры і гісторыі. Москва вось ужо дзьвесці гадоў навязвае нам свае містичныя ідэі пераўтварэнні съвету, выкарстоўвае нас як паддоследных трусоў, а зямлю нашу — як палігон для пастановы сваіх дэмографічных, навукова-тэхнічных і эканамічных авантураў. І ўсё гэта — пад трубнымі лёсунгімі пра дружбу народаў, роўнасць і братэрства. Урэшце, ніякая іншая мова, а менавіта расейская навязаная беларусам замест іхній уласнай. Іншая реч —

Эўропа, разам з якой Беларусь прайшла росквіт Рэнэсансу, Эўропа, у якой Старабеларуская дзяржава часам бывала заканадаўцай мод у палітыцы, юриспрудэнцыі, у дыскусіях часоў рэфармацыі. Эўропа, усе агрэсіі якой на Беларусь былі спрапакаваныя Москвой. Эўропа, якая і біла нас толькі тады і за тое, што мы становіліся часткай «трэцяцай Рымскай імперыі», якая прагнула навучыць съвет, як траба жыць. Вядома, усё ня так проста, але сутнасць — усё так. Наша геапалітычная арыентацыя — Эўропа. Не Москва, бо гэта для падарванае Москвой жа Беларусі — канец. І не нэутралітэт, пра які гаворыць некаторыя адраджэнцы. Пры нашай цяперашній беднасці і бездапаможнасці неўтралітэт у сучасным съвеце — абсурд. Мы і не здзяйсжым як паміж Расеяй і Польшчай раптам не акажацца нікакай трэціцай дзяржавы. Толькі хаўрус. Магчыма, хаўрус з аўтаданнай Нямеччынай, які нэутралізуе Польскія апетыты на Беларусі. У беларускіх міцкіх дачыненнях ёсьць чорныя страницы, але ёсьць і белыя, чаго ня скажаш пра книгу наших дачыненняў з Расеяй. Самы час адмовіца і ад спрапакава-

ных Москвою непрыязні ѹ да летувісаў і да латышоў. Зы летувісамі мы ў вадной дзяржаве пражылі 500 гадоў і заўсёды вузлом нашага братэрства была Вільня — алтар нашай супольнай гісторыі і нашых культур. У сёньняшній геапалітычнай сітуацыі летувісы Вільню могуць не ўтрымаць. Не ўтрымалі б яе (каб хто даў) і мы. Толькі разам нам гэта пад сілу. Калі ж Вільню забярэ Польшча, тады ѹ мы, і летувісы нават разам ня зможам вянрнуць яе. Зусім разальная, што ўжо ніколі. Шкада, што ў цэлым адраджэнскае асяроддзе сёньня не гатавае нават да хаўрусу з летувісамі. Істотна, што ў такой суполцы Беларусь магла бы паддужэць, не рызыкуючы быць асіміляванай мацнейшым хаўрусынікам, што ў хаўрусе з любым іншым суседам было бы немагчыма... Так могуць выглядаць накіды да стратэгіі незалежнасці. Без адзінства наці і бязь сяброў на палітычнай арэне мы ўжо сёньня можам не здраджаючы беларушчыне, зъмяніць сваю адраджэнскую актыўнасць на заняткі кактусаводствам.

Сяргей Паўлоўскі.

БЕЛАРУСКАЯ НАРОДНАЯ РЭСПУБЛІКА

З КРОНІКІ ТЫХ ДЗЁН

(початок на стар. 3)
протаєрей Кульчыцькі, кс. Гадлеускі,
П. Аляксюк, К. Гадзыцькі-Цвірка і інш.

У РАДУ БНР відсторонена група бізар-

Мясьціны, звязаныя з БНР у Менску.

саныльных спроках болши ці менш за-
лекай будучи захавацца разыўцца пунк-
там пагады. Мы дакладаліся вялікай
хвілі, калі беларусы зрабілі ядымы нацыя-
нальны фронт. Чызякі аблівізак лёг ца-
пер на Раду Рэспублікі: траба сцягнучы
Беларусь з тых карчоб, на катарыя сеў яс-

Як глядаць кіраунічны беларускія элементы недзялкій Беларусі на задачы ціпрашэння маманту, гэта найлепшыя відзіць з мінскіх беларускіх газет. Усе яны абніяты адным інастрыем, адной думкай або будаваный Беларускага гаспадарства.

З козяжкою армудкою, з козяжкою рагдою
узвіненою, макома, вера / у спірі
зів'ївши, сівши, співши, відівши
ізлу білоруськую народку, якож у скраї
щурівши міртвого пункути / шкібчи кро-
маче длане іншими діміруючими пароди.

На становиці старини Ралы БРЫ
стала чишка, а підлітка — А.Ульянів
Міліківській. Я канізьдівав
на становиці старини Народного Свя-
точества, відкривши новага габінту, зачашоно-
язмо Лісіка, Рамана Скімуту і інш.
Тимчасово скімутаря складені
зів'ївши, сівши, співши старину —
ратар міжкрайових споряд — Язіо Ва-
ронка, скрапки унуром споряд —
К.Езевід, присяктий А.А.Смольч, судоз
зів'ївши, сівши, співши старину —
гравером споряд — П.Л.Кочечкі, леке-
П.Байдумко, поети і глядядори — А.Ка-
рам, землеробство — Т.Г.раб, загальні

*
Гэтымі днімі 9 Менск да Народнага
кітаратынты прыйбыла з Кіева далегаць,
падзеная з праdstаўніка Беларускай
гаванізацыі на Украіне А.Галавінскага
праdstаўніка грамадзянска-культурнага
об'яднання «Зорка» Я.Фарбокі. Далегаты

*
красавіка адбылося першае юныя пасадкавыя праdstаўніцтвы Украінскай Народнай Рэспублікі і Беларускай Народнай Рэспублікі разглядзу спрэвы установленае месеці ў міс абездольных распаблік. З боку БНР былі Лізнякевіч, Сыдзіцкі і Пітусевіч, з боку брату БНР — Чыківец і Міхайдоўскі.

*
Менск мае прысказку сапэцяльны
імамоўшчы Украінскай Народнай Рэ-
спублікі па Народным Сакратарыа-
тру, прызначаным міністрам замежных
рэспублікі.
*
Народны Сакратарыа адвадзіла дэлегацыю
на першыя перамові з Румыніяй на паславу: пол.
Капіцінскага, Ф. Луканіча, Ф. Калініч-
кіх. Дэлегаты афільнай нарады са стар-
шынём Народнага Сакратарыата Язепам
Бончаном, былі на паседжанні Рады БНР
пракрасам.

* * *

14 красавіка албя
Бабруйскай Беларускай
ініцыятывы аб сучасных
носіннях да Раэы Беларускай
ініцыятывы раздзялкоўцай між

ца аб прымізаныі самадоў і погучай яе незалежнасці было. Бабруйская Рада візь Цэнтральную Беларусь і Народны Сакратарыят учніцы, каб правесы ў складзе. Далей у разы ча аб патрабе

национальный свидетельствующий о заслугах в духе жажды национальной культуры-национальной апгрейдации Беларусь. Жанны на мейсис А.Лус за працяўства ў цэнтры брамы Усманикі.

каменту выбраны Шуда Міранович, Мазурон і галоса прынятага пастаў

У Раду ... Калибоуска:
*
У Алисе арганзашема-
ларускы Рада (Эрдиген)
каторап вызаде штодденин
руssкы *Весынк*,
прапастырлыгынан
көшкөн болмай вайсок-
паудинса-заходим.

пячаша беларуска-літоўскага князя
Міндауга з пачатку XIII ст. (1242—1263).
Усюдзяне пячашы — русланы «Пагоні» на
выпуклым квадратным араманавым са
старабеларускім узорам па боках. Гунька
на кані — у тры зубы, а на круглае

Беларусь — каго бэ то не
уздзе падтрым-
скую Раду
Сейм, што яны
шымалы вый-
шыць гавары-
цы лыблевіння
народу Беларусь

Навокі «Пагоні» ўкруп націі у сты-
ле летапісціў: «Беларуська Народна Рас-
публика», Асабін камісіі пры
Народным Сакратарыяне займацца ше-
рст спраўкамі з а庄严аўленымі дзяр-
жаўжнага штандару Рэспублікі.

*
Народны Сакратарыят БНР даручыў

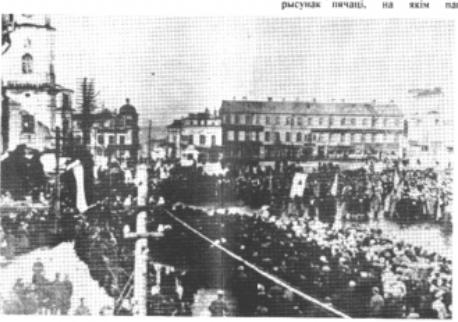
народу і в ньому працюючи, відмінно пасажирами пасажирської залізниці. У цьому випадку пасажирська залізниця виступає як підприємство, яке надає послуги пасажирам. Адже відповідно до закону України «Про пасажирські залізниці» пасажирська залізниця є підприємством, яке надає послуги пасажирам, а не підприємством, яке надає послуги пасажирам.

ка буде адъванса паводзе съпензацийнай систэмы (гутаркі й розытвайны) і шоўшым курс з дазволу Народнага Савета Беларусь дацца атэстатычныя дазвацмушчы некаторыя правы і ўласцівасці пры паставленні на службу.

записы паводле думкі беларускай народнай прасыпеты пры менскай чычай думе Курсы Беларусанаўства (арацкая вул. 43) развівіцацца ўдала. На курсы записалася аж шмат больш, чым можна

спадзівца, у ліку лектараў — пісцьменніка беларускай паэтычнай і культурнай дзеячы А. Смаліч (народны сакратор асьветы), Я. Варонка (старшыня Удзельнага Сакратарыата), Я. Ляўко (разрабочы газеты «Вольная Беларусь»), Ю. Босар Масконе, Ст.Лянкоўскі, Калінкавіч, Аўсянік ды інш. Слухачы — разнавозрастны та і ювільны жанр, які пажыў з універсітэтскімі значкамі, малага

тніческі ділоці і студенти б., ресурсних школ, і гімназії, і т.д. Панчака національно-наукові переважають більшість, а за ім'ю Ільїса по паралку, відкарбували пальчи і українські.

Менск 1918. Здымкі з архіву Ул. Дзянісава.

(Пачатак на ст. 5)

жывуць толькі беларусы. П. Галубовіч з гэтым згадзіўся й сказаў, што павет мае быць далучаны на аснове самаазначэння якхароу.

20 красавіка адбылося другое паседжанне прадстаўнікоў Беларускага і Украінскага ўрадаў у справе аб дзяржаўных межах. Галубае пытанье — канцовыя пункты на ўсходзе і заходзе. Украінская дэлегацыя працапуне лічыць заходнім пунктам Выганаўскага возера і намічае мяжу па паўночным баку ад чыгункі Пінск - Гомель. Старшыня Беларускай дэлегацыі пратэстуе супраць гэтага й кажа, што належнасць раёну Прыпяці да Беларусі — варунак, без каторага не можа быць згоды. Паседжанне адкладаецца дзеля разгляду гэтага пытанья ў камісіях.

* * *

Праф. М. Даўнар-Запольскі напісаў з прычыны абавязчэнны незалежнасці Беларусі перадавы артыкул у кіеўскай газэце «Беларускія слова», у якім між іншым кажа: «Лёсы зроблены! Вялікі акт у жыцьці нашага народу зьдзесьніўся: Беларусь абвешчана сваім часовым урадам незалежнай рэспублікай. Мы прадстаўляем нацыю адметную ад других народаў сваій мовай, этнографічнымі асаблівасцямі і агульным культурным укладам жыцьця, утвораным гісторычна. Ужо адзін гэты варунак дае нам права на незалежнае дзяржаўнае існаванье. З гісторычнага боку мы прадстаўляем сабой нацыю, каторая толькі калі 150 гадоў была правінцыяй Расейскай імперыі. Да прылучніні да Расей Беларусь пе- ражыла три перыяды гісторычнага жыцьця. Да 14 веку яна складалася зь некалькіх княстваў, меўшых кожнае значэнне незалежнага гаспадарства. У 14 ст. Беларусь самако ѿлучылася з Літвой і да 1569 г. ўяўляла сабой незалежнае дзяржаўнае цела. І пасля 1569 г., злучыўшыся актам Уніі з Польшчай, Беларусь на сстраціла сваіх суверэнных правоў, астаючыся некалькі стагодзьдзяў фэдэратыўнай часткай аднае Рэчы Паспалітай — Польска-Літоўска-Беларускага гаспадарства. Яна не была правінцыяй Польшчы й захоўвала сваю дзяржаўнасць. Мы гісторычна звыклі да вольнага ўрадаванья, адабранага ў нас Расей».

* * *

Сёлета 25 красавіка Беларускай дэлегацыі ў Кіеве быў пададзены німецкаму паслу пры Украінскім урадзе мэмарыял, падпісаны А. Цвікевічам, праф.

У рэдакцыю СВАБОДЫ

Паважаны Сп. Рэдактар, Маладая Беларуская Народная Рэспубліка ня мела часу на падгатаванье сваёй дастатковай вайсковай сілы, каб абараніць сваю нова-абвешчаную незалежнасць і была паноўна акупаваная маскоўскімі і імперацістамі, каторыя паддалі Беларускі народ пад хвалі жудаскіх зьдзеек і масавага вынішчання з выключнай мэтай аслабіць Беларусь да ступеня няз-

М. Даўнар-Запольскім і П. Трэмтовічам. У мэмарыяле гэтым між іншымі кажацца: «Калі б беларуская справа зацікаўляла німецкага палітыка, то канкрэтна мы звязваліся б з свайго боку з гэткай працэзыяй: 1. Мы прасілі б прызначыць незалежнасць Беларусі і ўласнасць Рады й яе кааліцыйнага міністэрства. 2. Мы прасілі б установіць зь майсцовымі німецкімі ўласнасцямі гэткія адносіны, пры якіх наш урад мог бы зараніваць свае сілы, каб установіць сваю ўладу ва ўсходніх частцы Беларусі, цяпер занятых бальшавікамі. 3. Разам з гэтым мы прасілі б аб захаванні Беларусі ў яе прыродных, гісторычных, этнографічных і эканамічных межах. Канкрэтна мы будзем прасіць аб захаванні за Беларусі Горадзеншчыны, цёку Прыпяці і м. Вільні».

* * *

13 траўня да Беларускага Народнага Сакратарыяту даведаліся прадстаўнікі Рэчыцкага земства М. Мяцельскі і Д. Гічык. Дэлегаты радзіліся з старшынём Народнага Сакратарыяту Я. Варонкам і народным сакратаром асьветы А. Смолічам аб справе, злучанай з беларуска-украінскімі перагаварамі, а таксама аб справе арганізаціі сеткі беларускіх школаў і з'ядзення беларускай мовы ў школах ужо існуючых.

* * *

Зь ініцыятывы групы беларускіх дзеячаў закладаецца Беларуская Таварыства Чырвонага Крыжа, каторое цяпер вельмі патрабна.

x x x
Зь ініцыятывы Менскага Вучаніцкае Грамады закладаецца новае культурана-асветнае і спартыўнае таварыства сагайдакаў (Бой-Скауты), каторага мэта фізычнае і маральнае гадаванье пад клічам «Няхай жыве Незалежная Беларусь!»

* * *

Як наказывае «Кіевская Мысль», члены дэлегацыі, БНР С. Рак - Міхайлоўскі, А. Цвікевіч, і праф. М. Даўнар-Запольскі былі ў новага Украінскага міністра замежных спраў Васіленкі і адысы з ім нараду аб беларуска-украінскіх межах, беларускі тарговай палаце на Украіне і гандлёвых зносінах абездзялюючых дзяржаў. Нягледзячы на заявы німецкіх, польскіх і аўстрыйцаў газет, у ніякіх перагавораў аб «беларуска-украінскай уніі» дэлегацыя ні з кім з членоў украінскага ўраду не вяла.

* * *

Камісія дзеля выпрацоўкі наказу апрацоўвае разформу прадстаўніцтва ў Радзе БНР з тae прычыны, што чысьленныя беларускія правінцыйныя рады дабіваюцца мейсца для сваіх дэпутатаў у Радзе. Рада з кожным днём здабывае ўсё больш і болей прыхільнасці з прычыны правильнасці ў цвёрдасці палітыкі, якую яна вядзе ад дня абавязчэння незалежнасці Беларусі. Асабліва цягнуцца да Рады ўцекачы з Горадзеншчыны й Віленшчыны, спадзяючыся, што яна дабецца злучэння ўсіх беларускіх земляў...

Фота Ў. Кармілкіна.

дольнасці на самастойнае жыцьцё... Масавыя магілкі з дзесяткамі, калі ня з тысячамі тысяч, замардаваных ворагамі ніявіных дзетак Маці-Беларусі раскіданыя па ўсіх куточках беларускай зямельцы съведчачь аб мардэрской палітыцы генаціду акупанта. Аднак вораг паярлеў паражку ў сваіх злачынных плянах зьнішчэння Беларускага народу — бо полімія Ідэі Незалежнасці Беларусі адойдзе ярка гарыць і пашыраецца ў сэрцах Беларускіх патрыётаў, доказам чаго ёсьць сёньняшні пасьпяховы

нацыянальны ўздым на Беларусі і што запэўняе нас аб скорым і поўным ажыццяўленні таго Святога Ідэялу Незалежнасці Беларусі які быў авшышчаны Актам 25-га Сакавіка, 1918. Няхай жыве Вольная і Незалежная Беларусь!!!

З пашанай,
А.Алехнік
ГЕНЕРАЛЬНЫ САКРЕТАР
БІРГУТВАЛЬНАЯ БЕЛАРУСКАЯ АСТРАДАНІІ

Дзень Незалежнасці ў Нью Джэрзі

Ад 1959 году 25 сакавіка — Дзень Незалежнасці Беларусі, быў абвешчаны Беларускім Днём у штаце Нью Джэрзі спачатку губернатарам Робэртам Б.Мэйнарам, а потым губернатарам Рычардам Дж.Х'юзам. Гэтай падзеі спрыяла актыўизация чыннасці беларускіх іміграцыйных колаў у Злучаных Штатах Амэрыкі, і ў прыватасці ў штаце Нью Джэрзі, а таксама разуменне уладамі ўніверсальнасці ідэя незалежнасці, права кожнай нацыі выращаць свой уласны лёс, спрэядлівага змаганьня беларускага народу за вызваленіе ад штурчана створанай савецкай калінільной сыстэмы. Яшчэ да пачатку 18 стагодзьдзя ў Злучаных Штатах зьявілася шмат беларускіх імігрантаў, многія з якіх былі палітычнымі ўцекачамі. Гэтых людзей не задавальняў заняпад на Рэчы-паспалітай Польшчы і Вялікім Княстве Літоўскім. Пазней іх лік павялічыўся за кошт тых людзей, якія ўдзельнічалі ў шматлікіх паўстаннях супроты Рәсеi ў 19 стагодзьдзі. Тадэвуш Касцюшко, сын Беларусі, які нарадзіўся ў Мерахойшчыне, што каля Слоніму, прыехаў у гэтую краіну ў 1776 годзе. Ён вызначыўся ў Рэвалюцыйнай вайне, набыў ступень брыгаднага генэрала, за сваю службу атрымаў падзяку ад Кантрэсі Злучаных Штатаў. Пад час і пасля вайны, выконваючы свае абавязкі, ён штораз апнаўся ў многіх месцах Нью Джэрзі, такіх як Камден, Прынстон і Рарытан, якія на кароткі час становіліся яго прытулкам. Вялікая іміграцыя з Беларусі ў Злучаныя Штаты почалася прыблізна ў 1880 годзе і працягвалася да 1-й Съветнай вайны. У першую чаргу гэтая іміграцыя стала вынікам пагаршэння эканамічнага становішча на Беларусі, хадзя на менш важнай была роля работы, адведзеная беларусам у іншай уласнай краіне. Треба зазначыць, што ў 1859 годзе друкарства на беларускай мове было абвешчана паза законам. Па ацэнках розных крыніцаў за гэты адцінак часу Беларусь пакінула ад паўмільёну да аднаго мільёну людзей. Вялікім колькасцямі імігранты з гэтага групы рассяяліся ў мястох і мястэчках Нью Джэрзі. Яны сталі хвермерамі, рамеснікамі й гандлярамі. Яны збудавалі заводы і цэрквы. Сяньня можна адшукваць шмат малых заводаў, якія такім чынам збудавалі Нью Джэрзі, што пабудавалі імігранты з Беларусі. Большасць працавалі ў цэрквях усходніяя абраду, шмат касцёлаў і сінагогаў пабудавалі імігранты з Беларусі. Давід Сарноф, старшина Рады дырэктараў Амэрыканскай Радыёкарпараты ў 1891 годзе, быў прадстаўніком гэтага групы імігрантаў з Беларусі. Ён нарадзіўся ў 1891 годзе ў Ўзьлені, што ля стаўцы Беларусі, Менску, і прыехаў у Злучаныя Штаты ў 1900 годзе. Ён зрабіў глыбокі адбитак на жыцці гэтага краіны як зачынальнік сыстэмы радыё тэлевізіі, праслужыў з адзнакамі падчас 2-е Съветнай вайны пад камандаю генэрала Эйзэнхаўара, набыў ступень брыгаднага генэрала. Да сэльчынскай вытворчыя пабудовы Амэрыканскай Радыёкарпараты — адметная рыса краівыду штата Нью Джэрзі. Пасля 2-е Съветнай

войны ў Злучаныя Штаты прыбыла новая вялікая група імігрантаў з Беларусі, многія з каторай аселі ў Нью Джэрзі. Найвялікшыя групы пасяліліся ў Саут Рывэр, Пасаік і Нью Бранзуік. У многіх аспектах гэтыя імігранты розніліся ад тых, што прыехалі раней. Галоўным чынам гэтыя былі палітычныя ўцекачы, з усведамленнем сваёй беларускай спадчыны, адданыя справе вызваленія Беларусі ад замежнага дамінавання. У адрозненіі ад дагэтульшых імігрантаў яны адрозніваліся пачалі ладзіць грамадзкі, дабрачынныя й рэлігійныя згуртаваныні, галоўную метаю якіх была дапамога беларускім імігрантам у справе ўладкавання ў новых умовах жыцця ў Злучаныя культуры й традыцыяў сваёй краіны. Злучаныя Штаты прапанавалі ім неабмежаваныя мажлівасці. Др. Яўген Вярбіцкі, былы жыхар Нью Бранзуіка, стаў вядомым біяхемікам, яго імя занесена на сцілец Музей Навукі. Ён часта чытае лекцыі ў гэтай краіне і за мяжой. Ён быў членам даследчай групы міністэрства сельскага гаспадаркі Амэрыкі. Сп. Барыс Кіт із Саут Рывару стаў экспертом па ракетным паліве; ён быў саўтаратам многіх кніг па гатай тэме. Нью Бранзуік стаў домам і для правялебнага Язэпа Германовіча, значкамітага беларускага каталіцкага сянятара, які 20 гадоў прысьвяціў місіянству ў Манджурыі, а 10 гадоў правёў у канцэнтрацыйным лягеры ў Сібіры. У 1962 годзе ён выдаў кніжку пад назовам «Кітай, Сібір, Масква». Зараз Беларусь стаеца больш вядомай ва ўсім сьвеце, чымся дагэтуль. Толькі на другой сесіі 88 Кантрэсі 30 кангрэсменаў палітычнага патрэбнага з'явіліся да з'езду з нагоды 46 Угодкі Дэкларацыі Незалежнасці Беларускага Народнае Рэспублікі. Сярод іх прадстаўнікі штата Нью Джэрзі Мілтан В. Глен, Джэймс С. Аўчынклес, Чарльз С. Джоўлсан, Дамінік В. Даніэльс ды Пітар В. Родына. Ніжэй падаюцца скрачаныя прамовы мінаваных Кантрэсі, узятыя з кнігі «Congressional Record» (Працдудра й спрэчкі 88-ага Кантрэса, Другой Сесіі).

ШАНОУНЫ МІЛТАН В. ГЛЕН: Сп. старшина, я спачуваю ўсім нацыям, занятым народам Рәсеi камунізмам, і выкарыстоўваю гэтую мажлівасць, каб аддаць належнае беларускому народу ў дзень яго незалежнасці. 25 сакавіка 1918 года гэтая адважныя людзі абеўсцілі незалежнасць, стварыўшы дэмакратычную рэспубліку. Нягледзячы на ўсе ахвяры, маладая Беларуская дзяржава не змагла захаваць сваю незалежнасць пад усыцкім бальшавіцкім слаў. Новая Беларуская Савецкая Сацыялістычная Рэспубліка, створаная на месцах, якія збудавалі сяньня беззблічнай, адміністрацыйнай рукой Маскоўскага ўраду, які не адпавядае надзеям беларускага народу. Намаганыні Масквы па выкараненіі беларускага нацыянальнага духу праваліліся. Беларусы не адмовіліся ад імкненія адвініць дэмакратычны ўрад, увасоблены ў Рэспубліцы, якую Саветы задушылі ў 1920 годзе...

ШАНОУНЫ ДЖЭЙМС С. АУЧЫНКЛЕС Сп. Старшина, сяньня мы адзначаем нацыянальнае съвята — Дзень Незалежнасці Беларусі, рэспубліку, якую захапіла ў зыяўліла камуністычная Рәсеi, пазбавіла волі й зрабіла пешкай ў сваіх руках. Апрача ўсіх цяжкасцяў гэтага мужнага людзі, адданыя сваім традыцыям, па-ранейшаму прагнучы волі й свабоды. Іхні дух падтрымлівае вера ў тое, што ідэя незалежнасці ніколі не памрэ, і ў гэты дзень яны зноў выказаюць сваю рашучацьцю адрадзіць Беларускую Народную Рэспубліку, свабодную ад панаванія тыранаў.

ШАНОУНЫ ЧАРЛЬЗ С. ДЖОУЛСАН ...Хаця незалежнасць, абвешчаная 46 год таму, доўга не пратыравала, і ўжо ў 1921 годзе незалежнай Беларусі ня стала, але неўміруча ідэя незалежнасці па-ранейшаму жыве ў сэрцы беларускага народу. Сяньня яны мараць аб дні, калі згіне ненавісі камуністычны рэжым, і яны зноў у сваёй Бацкайшчыне ўдыхнуць съвежае паветра свабоды. Мне вельмі ўсьцешна далучыцца да амэрыканцаў беларускага паходжання ў съвятаваны Дня Незалежнасці Беларусі.

ШАНОУНЫ ДАМИНІК В. ДАНІЭЛЬС Сп. Старшина, так званая «свабодная» Беларуская Рэспубліка, якая застаецца ў складзе Савецкага Саюзу, стаіць жывым съвідчаннем таго, што значыць свабода пры камунізме. ...З пункту гледжання камунізму асоба падпрарадкованая дзяржаве. Камуністычнае дактрина не признае свабоднага выбару асобы будаваць сваё ўласнае жыццё падвое абранаага ўзору. І нідзе ў съвіце не праявілася так яскрава ненатуральнае, пачварнае заняволеніе асобы, як у дачыненіях Савецкага Саюзу да Беларусі...

ШАНОУНЫ ПІТАР В. РОДЫНА: ...Штогод у дзень 25 сакавіка адзначаюцца ўгодкі, якія маюць вялікое значэнне для амэрыканскіх грамадзянай беларускага паходжання, а таксама для ўсіх беларусаў як у краінах вольнага съвіту, так і ў самой Беларусі, якая дагэтуль застаецца акупаванай савецкай Рәсеi. ...У мінулым Беларусь была незалежнай краінай і адыгрывала важкую ролю ў сярдневечнай гісторыі Усходняе Єўропы. Беларусь узыніла ў раннім сярдневеччу ў выглядзе Палацкага, Смаленскага, Тураўскага ды іншых княстваў. Пазней яна ўзыяндалася й стала вядомай як Вялікае Княства Літоўскіе. У 1795 годзе гэтую краіну гвалтоўна інкарпіравала ў свой склад Расейская Імперыя. Аднак беларусы без упынку намагаліся аднавіць сваю незалежнасць. Важнаю спробаю звязаць падзеі 1812 году пры судзейні Напалеона і пазней, у 1863 годзе, узброеныя паўстаніні пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага. Рэвалюцыя 1917 году ў Рәсеi прапанавала новую мажлівасць аднавіць сваю незалежнасць, аднак беларусы, якія дагэтуль застаецца акупаванай савецкай Рәсеi, звязаць падзеі 1812 году пры судзейні Напалеона і пазней, у 1863 годзе, узброеныя паўстаніні пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага. Рэвалюцыя 1917 году ў Рәсеi прапанавала новую мажлівасць аднавіць сваю незалежнасць, аднак беларусы, якія дагэтуль застаецца акупаванай савецкай Рәсеi, звязаць падзеі 1812 году пры судзейні Напалеона і пазней, у 1863 годзе, узброеныя паўстаніні пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага. Рэвалюцыя 1917 году ў Рәсеi прапанавала новую мажлівасць аднавіць сваю незалежнасць, аднак беларусы, якія дагэтуль застаецца акупаванай савецкай Рәсеi, звязаць падзеі 1812 году пры судзейні Напалеона і пазней, у 1863 годзе, узброеныя паўстаніні пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага. Рэвалюцыя 1917 году ў Рәсеi прапанавала новую мажлівасць аднавіць сваю незалежнасць, аднак беларусы, якія дагэтуль застаецца акупаванай савецкай Рәсеi, звязаць падзеі 1812 году пры судзейні Напалеона і пазней, у 1863 годзе, узброеныя паўстаніні пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага. Рэвалюцыя 1917 году ў Рәсеi прапанавала новую мажлівасць аднавіць сваю незалежнасць, аднак беларусы, якія дагэтуль застаецца акупаванай савецкай Рәсеi, звязаць падзеі 1812 году пры судзейні Напалеона і пазней, у 1863 годзе, узброеныя паўстаніні пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага. Рэвалюцыя 1917 году ў Рәсеi прапанавала новую мажлівасць аднавіць сваю незалежнасць, аднак беларусы, якія дагэтуль застаецца акупаванай савецкай Рәсеi, звязаць падзеі 1812 году пры судзейні Напалеона і пазней, у 1863 годзе, узброеныя паўстаніні пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага. Рэвалюцыя 1917 году ў Рәсеi прапанавала новую мажлівасць аднавіць сваю незалежнасць, аднак беларусы, якія дагэтуль застаецца акупаванай савецкай Рәсеi, звязаць падзеі 1812 году пры судзейні Напалеона і пазней, у 1863 годзе, узброеныя паўстаніні пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага. Рэвалюцыя 1917 году ў Рәсеi прапанавала новую мажлівасць аднавіць сваю незалежнасць, аднак беларусы, якія дагэтуль застаецца акупаванай савецкай Рәсеi, звязаць падзеі 1812 году пры судзейні Напалеона і пазней, у 1863 годзе, узброеныя паўстаніні пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага. Рэвалюцыя 1917 году ў Рәсеi прапанавала новую мажлівасць аднавіць сваю незалежнасць, аднак беларусы, якія дагэтуль застаецца акупаванай савецкай Рәсеi, звязаць падзеі 1812 году пры судзейні Напалеона і пазней, у 1863 годзе, узброеныя паўстаніні пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага. Рэвалюцыя 1917 году ў Рәсеi прапанавала новую мажлівасць аднавіць сваю незалежнасць, аднак беларусы, якія дагэтуль застаецца акупаванай савецкай Рәсеi, звязаць падзеі 1812 году пры судзейні Напалеона і пазней, у 1863 годзе, узброеныя паўстаніні пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага. Рэвалюцыя 1917 году ў Рәсеi прапанавала новую мажлівасць аднавіць сваю незалежнасць, аднак беларусы, якія дагэтуль застаецца акупаванай савецкай Рәсеi, звязаць падзеі 1812 году пры судзейні Напалеона і пазней, у 1863 годзе, узброеныя паўстаніні пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага. Рэвалюцыя 1917 году ў Рәсеi прапанавала новую мажлівасць аднавіць сваю незалежнасць, аднак беларусы, якія дагэтуль застаецца акупаванай савецкай Рәсеi, звязаць падзеі 1812 году пры судзейні Напалеона і пазней, у 1863 годзе, узброеныя паўстаніні пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага. Рэвалюцыя 1917 году ў Рәсеi прапанавала новую мажлівасць аднавіць сваю незалежнасць, аднак беларусы, якія дагэтуль застаецца акупаванай савецкай Рәсеi, звязаць падзеі 1812 году пры судзейні Напалеона і пазней, у 1863 годзе, узброеныя паўстаніні пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага. Рэвалюцыя 1917 году ў Рәсеi прапанавала новую мажлівасць аднавіць сваю незалежнасць, аднак беларусы, якія дагэтуль застаецца акупаванай савецкай Рәсеi, звязаць падзеі 1812 году пры судзейні Напалеона і пазней, у 1863 годзе, узброеныя паўстаніні пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага. Рэвалюцыя 1917 году ў Рәсеi прапанавала новую мажлівасць аднавіць сваю незалежнасць, аднак беларусы, якія дагэтуль застаецца акупаванай савецкай Рәсеi, звязаць падзеі 1812 году пры судзейні Напалеона і пазней, у 1863 годзе, узброеныя паўстаніні пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага. Рэвалюцыя 1917 году ў Рәсеi прапанавала новую мажлівасць аднавіць сваю незалежнасць, аднак беларусы, якія дагэтуль застаецца акупаванай савецкай Рәсеi, звязаць падзеі 1812 году пры судзейні Напалеона і пазней, у 1863 годзе, узброеныя паўстаніні пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага. Рэвалюцыя 1917 году ў Рәсеi прапанавала новую мажлівасць аднавіць сваю незалежнасць, аднак беларусы, якія дагэтуль застаецца акупаванай савецкай Рәсеi, звязаць падзеі 1812 году пры судзейні Напалеона і пазней, у 1863 годзе, узброеныя паўстаніні пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага. Рэвалюцыя 1917 году ў Рәсеi прапанавала новую мажлівасць аднавіць сваю незалежнасць, аднак беларусы, якія дагэтуль застаецца акупаванай савецкай Рәсеi, звязаць падзеі 1812 году пры судзейні Напалеона і пазней, у 1863 годзе, узброеныя паўстаніні пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага. Рэвалюцыя 1917 году ў Рәсеi прапанавала новую мажлівасць аднавіць сваю незалежнасць, аднак беларусы, якія дагэтуль застаецца акупаванай савецкай Рәсеi, звязаць падзеі 1812 году пры судзейні Напалеона і пазней, у 1863 годзе, узброеныя паўстаніні пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага. Рэвалюцыя 1917 году ў Рәсеi прапанавала новую мажлівасць аднавіць сваю незалежнасць, аднак беларусы, якія дагэтуль застаецца акупаванай савецкай Рәсеi, звязаць падзеі 1812 году пры судзейні Напалеона і пазней, у 1863 годзе, узброеныя паўстаніні пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага. Рэвалюцыя 1917 году ў Рәсеi прапанавала новую мажлівасць аднавіць сваю незалежнасць, аднак беларусы, якія дагэтуль застаецца акупаванай савецкай Рәсеi, звязаць падзеі 1812 году пры судзейні Напалеона і пазней, у 1863 годзе, узброеныя паўстаніні пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага. Рэвалюцыя 1917 году ў Рәсеi прапанавала новую мажлівасць аднавіць сваю незалежнасць, аднак беларусы, якія дагэтуль застаецца акупаванай савецкай Рәсеi, звязаць падзеі 1812 году пры судзейні Напалеона і пазней, у 1863 годзе, узброеныя паўстаніні пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага. Рэвалюцыя 1917 году ў Рәсеi прапанавала новую мажлівасць аднавіць сваю незалежнасць, аднак беларусы, якія дагэтуль застаецца акупаванай савецкай Рәсеi, звязаць падзеі 1812 году пры судзейні Напалеона і пазней, у 1863 годзе, узброеныя паўстаніні пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага. Рэвалюцыя 1917 году ў Рәсеi прапанавала новую мажлівасць аднавіць сваю незалежнасць, аднак беларусы, якія дагэтуль застаецца акупаванай савецкай Рәсеi, звязаць падзеі 1812 году пры судзейні Напалеона і пазней, у 1863 годзе, узброеныя паўстаніні пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага. Рэвалюцыя 1917 году ў Рәсеi прапанавала новую мажлівасць аднавіць сваю незалежнасць, аднак беларусы, якія дагэтуль застаецца акупаванай савецкай Рәсеi, звязаць падзеі 1812 году пры судзейні Напалеона і пазней, у 1863 годзе, узброеныя паўстаніні пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага. Рэвалюцыя 1917 году ў Рәсеi прапанавала новую мажлівасць аднавіць сваю незалежнасць, аднак беларусы, якія дагэтуль застаецца акупаванай савецкай Рәсеi, звязаць падзеі 1812 году пры судзейні Напалеона і пазней, у 1863 годзе, узброеныя паўстаніні пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага. Рэвалюцыя 1917 году ў Рәсеi прапанавала новую мажлівасць аднавіць сваю незалежнасць, аднак беларусы, якія дагэтуль застаецца акупаванай савецкай Рәсеi, звязаць падзеі 1812 году пры судзейні Напалеона і пазней, у 1863 годзе, узброеныя паўстаніні пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага. Рэвалюцыя 1917 году ў Рәсеi прапанавала новую мажлівасць аднавіць сваю незалежнасць, аднак беларусы, якія дагэтуль застаецца акупаванай савецкай Рәсеi, звязаць падзеі 1812 году пры судзейні Напалеона і пазней, у 1863 годзе, узброеныя паўстаніні пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага. Рэвалюцыя 1917 году ў Рәсеi прапанавала новую мажлівасць аднавіць сваю незалежнасць, аднак беларусы, якія дагэтуль застаецца акупаванай савецкай Рәсеi, звязаць падзеі 1812 году пры судзейні Напалеона і пазней, у 1863 годзе, узброеныя паўстаніні пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага. Рэвалюцыя 1917 году ў Рәсеi прапанавала новую мажлівасць аднавіць сваю незалежнасць, аднак беларусы, якія дагэтуль застаецца акупаванай савецкай Рәсеi, звязаць падзеі 1812 году пры судзейні Напалеона і пазней, у 1863 годзе, узброеныя паўстаніні пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага. Рэвалюцыя 1917 году ў Рәсеi прапанавала новую мажлівасць аднавіць сваю незалежнасць, аднак беларусы, якія дагэтуль застаецца акупаванай савецкай Рәсеi, звязаць падзеі 1812 году пры судзейні Напалеона і пазней, у 1863 годзе, узброеныя паўстаніні пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага. Рэвалюцыя 1917 году ў Рәсеi прапанавала новую мажлівасць аднавіць сваю незалежнасць, аднак беларусы, якія дагэтуль застаецца акупаванай савецкай Рәсеi, звязаць падзеі 1812 году пры судзейні Напалеона і пазней, у 1863 годзе, узброеныя паўстаніні пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага. Рэвалюцыя 1917 году ў Рәсеi прапанавала новую мажлівасць аднавіць сваю незалежнасць, аднак беларусы, якія дагэтуль застаецца акупаванай савецкай Рәсеi, звязаць падзеі 1812 году пры судзейні Напалеона і пазней, у 1863 годзе, узброеныя паўстаніні пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага. Рэвалюцыя 1917 году ў Рәсеi прапанавала новую мажлівасць аднавіць сваю незалежнасць, аднак беларусы, якія дагэтуль застаецца акупаванай савецкай Рәсеi, звязаць падзеі 1812 году пры судзейні Напалеона і пазней, у 1863 годзе, узброеныя паўстаніні пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага. Рэвалюцыя 1917 году ў Рәсеi прапанавала новую мажлівасць аднавіць сваю незалежнасць, аднак беларусы, якія дагэтуль застаецца акупаванай савецкай Рәсеi, звязаць падзеі 1812 году пры судзейні Напалеона і пазней, у 1863 годзе, узброеныя паўстаніні пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага. Рэвалюцыя 1917 году ў Рәсеi прапанавала новую мажлівасць аднавіць сваю незалежнасць, аднак беларусы, якія дагэтуль застаецца акупаванай савецкай Рәсеi, звязаць падзеі 1812 году пры судзейні Напалеона і пазней, у 1863 годзе, узброеныя паўстаніні пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага. Рэвалюцыя 1917 году ў Рәсеi прапанавала новую мажлівасць аднавіць сваю незалежнасць, аднак беларусы, якія дагэтуль застаецца акупаванай савецкай Рәсеi, звязаць падзеі 1812 году пры судзейні Напалеона і пазней, у 1863 годзе, узброеныя паўстаніні пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага. Рэвалюцыя 1917 году ў Рәсеi прапанавала новую мажлівасць аднавіць сваю незалежнасць, аднак беларусы, якія дагэтуль застаецца акупаванай савецкай Рәсеi, звязаць падзеі 1812 году пры судзейні Напалеона і пазней, у 1863 годзе, узброеныя паўстаніні пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага. Рэвалюцыя 1917 году ў Рәсеi прапанавала новую мажлівасць аднавіць сваю незалежнасць, аднак беларусы, якія дагэтуль застаецца акупаванай савецкай Рәсеi, звязаць падзеі 1812 году пры судзейні Напалеона і пазней, у 1863 годзе, узброеныя паўстаніні пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага. Рэвалюцыя 1917 году ў Рәсеi прапанавала новую мажлівасць аднавіць сваю незалежнасць, аднак беларусы, якія дагэтуль застаецца акупаванай савецкай Рәсеi, звязаць падзеі 1812 году пры судзейні Напалеона і пазней, у 1863 годзе, узброеныя паўстаніні пад кіраўніцтвам

БЕЛАРУСКИ НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІМН

АУТАР СЛОВАЧ ГІМНА КРАУЦОЎ МАКАР

Мы выйдзем шчыльнымі радамі на вольны родны свой прастор, хай воля вечна будзе з намі, а гвалту мы дамо адпор,

дамо адпор.

Няхай жыве магутны, съмелы наш беларускі родны дух, родны дух, штандар наш бел-чырвона-белы пакрый самой народны рух.

На бой за шчасьце і за волю народу слайнага свайго, браты, цярпелі мы даволі на бой усе да аднаго,

да аднаго.

Імя і сілу беларуса няхай пачуе й бачыць той, хто съмее нам нясыці прымусы і першы выкліча на бой!

Браты да шчасьца мы падходзім, хай гром грыміць яшчэ макней, ў крывавых мухах мы народзім жыцьцё Рэспублікі сваёй,

жыцьцё Рэспублікі сваёй!

ДЗЕНЬ ВОЛІ

СТАТЫСТЫКА СВЯТОЧНАЯ

На пытаньне адказалі 100 чалавек, прадстаўлены ўсе сацыяльныя й узроставыя групы, 59% жанчыны; 53% аптытных маюць вышэйшую й няпоўную сярднюю адукацыю, 41% — сярднє і сярднє-спэцыяльнае, 6% — няпоўнае сярднє.

1. Ці ведаеце Вы, што 25 сакавіка 1918 года ў Менску была абвешчаная БНР?

Так — 24%; Не — 76%.

2. Вашыя адносіны да гэтае даты?

а) лічу гэты дзень вялікім съвятам для ўсяго народа Беларусі — 18%;

б) гэтае съвята патрэбнае, асабліва ў нашай рэспубліцы, дзе многія пра яго ня ведаюць — 37%;

в) не лічу гэтую дату за съвята, (большасць рэспандэнтаў лічылі гэтае пытанне правакацыйным) — 8%;

г) мяне гэта не хвалюе — 15%;

д) цяжка адказаць — 22%.

3. Як Вы думаеце, чаму гэты дзень шырака не адзначаецца ў Беларусі?

а) таму, што народ ня ведае сваёй гісторыі — 19%;

б) таму, што ўлада знаходзіцца ў руках камуністаў — 16%;

в) таму, што вялася палітыка русіфікацыі — 15%;

г) таму, што афіцыяльныя ўлады не дазваляюць — 12%;

д) таму, што ён не зъявляеца съвятым для беларускага народу — 9%;

; е) цяжка адказаць — 29%

4) Назавіце, калі ласка, дату ўтварэння БССР?

Слушныя адказы далі — 22% рэспандэнтаў; Няслушныя (ці зусім ня ведаюць) — 78%.

СВАБОДА

Дзень Незалежнасьці у Нью Джэрзі

(Працяг са стар.7)
Беларусі. Узброеныя сілы Савецкай Расеі з ўсходу й Польшчы з захаду напалі на маладую Беларускую дзяржаву й падзяліле яе тэрыторыю паміж сабой. Случкага ўзброеное паўстаньне 1920 года было адной са спробаў абараніць незалежнасць Беларусі. Аднак Беларуское войска было люта раздаўлена арміяй Савецкай Расеі.

...На Беларусі поўным ходам ідзе русіфікацыя. Расейская Камуністычная партыя і Урад мае на мэце поўнае зьліцце ўсіх нерасейскіх народаў у адзіны савецка-расейскі народ. Беларусаў русіфікуюць расейскія школы, расейскія газеты й кнігі, расейскія чыноўнікі. ...Ва ўсіх галінах жыцьця для беларусаў прыгнёт выцясніў свободу. Але хаяць яны й жывуць пад гэтым ярмом, яны захавалі ў сваіх сэрцах надзею на волю. Злучыўся ж з тымі, хто застаецца там, іх сваякамі й нашчадкамі тут у малітве, што гэта надзея хутка зьдзейсніцца.

ДЭКЛАРАЦЫЯ
ПАКОЛЬКІ, 25 -дня сакавіка 1918 году, дэмакратычна абраўная Нацыянальная Асамблея абвесьціла Беларусь вольнай і незалежнай рэспублікай; і ПАКОЛЬКІ, хаяць рэспубліку захапілі сілай зброй расейскія камуністы, але суп-

раціўленыя беларускага народу гэтому рэжыму ніколі не спынялася, і мільёны беларускіх патрыотаў паранішаму спадзяюцца вярнуць сваёй Бацькаўшчыне незалежнасць і дэмакратыю; і ПАКОЛЬКІ, супраціўленне беларускага народу паўсюдна натхнёне прыхільнікамі свабоды й дэмакратыі і заслугоўяе спагады, маральны і матэр'альнай падтрымкі ўсяго вольнага съвету; і

ПАКОЛЬКІ, тысячы грамадзянай беларускага паходжаньня, жыхароў Нью Джэрзі, адзначаюць 46 ўгодкі абвешчання незалежнасці Беларускай Народнай Рэспублікі;

Пагэтаму я, Рычард Дж. Х'юз, Губэрнатар Штата Нью Джэрзі, абвяшчаю гэтта

СЕРАДУ, 25 САКАВІКА, 1964 г.
БЕЛАРУСКІМ ДНЁМ у Нью Джэрзі і патрабую з гэтай нагоды адпаведных урачыстасцяў.

Май рукой падпісаны ў зацверджана Вялікай Пячаткай Штата Нью Джэрзі, сакавіка, дзесятага дня, года адна тысяча дзесяцьшасцідзесят чацвертага да нараджэння Спадара Бога і ста восемдзесят восьмага ад незалежнасці Злучаных Штатаў.

/подпіс/ Губэрнатар

Рэдакцыйная рада: А.Гуркоў,

С.Дубавец,

П.Жук, В.Корзун, А.Крыштаповіч,

А.Лапіченак, С.Харэўскі.

Выдавец П.Жук.

Дасланыя матэрыялы рэдакцыі не рацэнзуе і не вяртве. Думка аўтараў не ававязкова супадае з меркаваньнем рэдакцыі.
Ліцензія № 10. Афс. друк. Друкарня МАУ